

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ
"Рухливі ігри"**

**Для студентів денної форм навчання факультету фізичного виховання та
спорту**

Херсон 2012

Методичні рекомендації розроблені:

Коваль Вікторія Юріївна – старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та методики фізичного виховання
Протокол № _____ від « _____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____

Схвалено науково-методичною радою факультету
Протокол № _____ від « _____ » _____ 20 ____ р.

Голова ради _____

ВСТУП

Методичні рекомендації до практичних занять допоможуть студентам організувати підготовку до занять: навчитися працювати з навчальною літературою, скласти тези, нотатки, план відповіді тощо.

У методичних рекомендаціях наведено:

- загальна характеристика дисципліни;
- теми практичних занять та питання, що виносяться на обговорення;
- перелік рекомендованої літератури до кожного заняття;
- рекомендації щодо підготовки до практичних занять;
- критерії оцінювання студентів на практичних заняттях.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: озброїти майбутніх фахівців теоретико-методичними знаннями та практичними навичками в області рухливих ігор, які можуть бути застосовані у майбутній професійній діяльності випускників.

Послідовність викладення дисципліни передбачає ознайомлення студентів з історією виникнення, розвитку та різноманітною класифікацією рухливих ігор; розглядається організація та методика проведення рухливих ігор; висвітлюється характеристика рухливих ігор за віковими особливостями; подається вплив рухливих ігор на процес виховання фізичних якостей; вивчаються особливості застосування рухливих ігор з дітьми.

Завдання курсу:

- **Теоретичні:** ознайомитися з організацією та методикою проведення рухливих ігор із здоровими та дітьми з особливими потребами;
- підібрати рухливі ігри за віковими особливостями, за інтенсивністю навантаження, за класифікацією;
- скласти сценарій фізкультурного свята для різних вікових груп і організацією суддівства змагань;
- знати ігровий матеріал (різновиди рухливих ігор).

Практичні:

- застосовувати теоретичні знання на практиці;

- методично правильно організувати і провести рухливу гру з дітьми;
- провести фізкультурне свято для різних вікових груп;
- суддівство змагань з рухливих ігор.

Перелік знань та умінь студентів

- знати організацію та методику проведення рухливих ігор із здоровими та дітьми з особливими потребами;
- вміти правильно добирати рухливі ігри за віковими особливостями, за інтенсивністю навантаження, за класифікацією;
- скласти сценарій фізкультурного свята для різних вікових груп і організацією суддівства змагань;
- знати ігровий матеріал (різновиди рухливих ігор).

Міждисциплінарні зв'язки

Рухливі ігри є однією із профілюючих дисциплін навчальних планів вищих закладів освіти 1-4 рівнів акредитації, які готують фахівців за напрямом “Фізичне виховання і спорт”.

Суміжними та взаємодоповнюючими дисциплінами є педагогіка, історія, історія фізичної культури, олімпійський спорт і ін.

Зміст дисципліни

Основними засобами фізичного виховання є різноманітні фізичні вправи, які прямо чи опосередковано впливають на розвиток дитини. Деякі автори, Алабін В.Г., Каледін С.В. відмічають, що покращення функціональних можливостей організму дітей відбувається завдяки систематичним і цілеспрямованим впливам комплексу фізичних вправ, а також рухливих ігор, які сприяють збільшенню рухової активності дітей і підлітків.

Рухливі ігри – один з важливих засобів ФВ дітей. Вони сприяють:

- формуванню та вдосконаленню життєво важливих рухів;
- всебічному фізичному розвитку та зміцненню здоров'я;
- вихованню моральних та вольових якостей;
- позитивному впливу на серцево-судинну, дихальну та центральну нервову системи, збудженню апетиту і міцному сну;

- розвитку таких важливих фізичних якостей, як швидкість, спритність, витривалість;
- розумовому розвитку дитини, розширенню кругозору, розвитку уваги, сприйняття; уточненню певних понять, розвитку творчої фантазії, пам'яті; покращенню логічного мислення, розвитку мови, швидкості мислення, творчості, кмітливості;
- естетичному вихованню: відчуття краси рухів, почуття прекрасного (правильної постави, витонченості рухів, точності рухів).

Слід підкреслити, що для дитини гра – це навчання, праця і водночас серйозна форма виховання. Однак, рухлива гра як засіб спортивного тренування корисна лише тоді, коли тренер обізнаний з анатомо-фізіологічними та психологічними особливостями молодшого шкільного віку, з методикою проведення ігор і тощо.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ РУХЛИВИХ ІГОР.

Питання для самостійного опрацювання

Письмові завдання виконуються у зошитах з позначкою "самостійна робота", обов'язково нумеруються і подаються згідно вказаних термінів, зазначених у таблиці.

Модуль	Вид та форми роботи	Термін виконання	Форма контролю та звітності
1	1. Самостійне опрацювання літературних джерел з наступних питань: класифікація рухливих ігор за історичними згадками.	1-2 тиждень	Дискусія. Письмова робота: основні терміни та поняття дисципліни"
	Самостійне опрацювання літератури. Освітньо-виховне та оздоровче значення рухливих ігор.	3 тиждень	Опитування; конспект.
	Самостійне опрацювання літератури: педагогічні особливості та класифікація рухливих ігор, педагогічні вимоги до організації та проведення рухливих ігор.	4-5 тиждень	Презентації. Опитування.
	Підібрати та законспектувати ігровий матеріал по темі заняття (довільна форма).	6-7 тиждень	Опитування.

РУХЛИВІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Модуль	Вид та форми роботи	Термін виконання	Форма контролю та звітності
2	Самостійне опрацювання літератури з питань: українські народні ігри у фізичному вихованні	1 тиждень	Презентації. Опитування.
	Самостійне опрацювання літератури. Життя та діяльність П. Ф. Лесгафта.	2 тиждень	Опитування; конспект.
	Застосування рухливих ігор у військово-фізичній підготовці в Україні (з найдавніших часів до XIII ст.)	3 тиждень	Презентації. Опитування.
	Розвиток рухливих ігор в період запорізького козацтва.	4 тиждень	Опитування.
	Вікові періоди розвитку фізичних якостей.	5 тиждень	Презентації. Опитування.
	Рухливі ігри на місцевості.	6 тиждень	Опитування; конспект.
	Педагогічні вимоги до організації та проведення рухливих ігор	7 тиждень	Презентації. Опитування.
	Написання реферату на одну із запропонованих тем	Протягом семестру	Виступ з доповіддю 3 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо підготовки рефератів

Обов'язковим компонентом практичного заняття з навчальної дисципліни "Рухливі ігри" є підготовка рефератів з найбільш актуальних та складних тем курсу. Реферат не є дослівним переказом тексту підручника або навчального посібника, а являє собою одну з форм наукового дослідження на певну тему, творчо перероблену на основі знайомства зі станом сучасних наукових досліджень (науково-проблемний реферат) або виклад основних положень певних видань чи їх частин (оглядово-інформаційний реферат). Реферат має бути виконано самостійно.

Мета написання реферату полягає у набутті студентом знань з історії фізичної культури, вміння та навичок працювати з науковою літературою і архівними матеріалами, самостійно аналізувати та узагальнювати матеріал, робити і формулювати власні висновки та пропозиції. За допомогою рефератів студент глибше вивчає найбільш складні проблеми навчальної дисципліни, вчиться правильно оформлювати роботу та докладати результати своєї праці.

Підготовка реферату включає в себе наступні етапи:

- 1) вибір теми;
- 2) підбір і вивчення спеціальної літератури та нормативно-правових актів;
- 3) складання плану реферату;
- 4) викладення змісту теми;
- 5) оформлення реферату;
- 6) усний виклад реферату.

1. Вибір теми. Студент самостійно обирає тему реферату з запропонованого переліку. Допускається закріплення декількох студентів за однією і тією ж темою реферату. В такому разі на семінарських заняттях один з них доповідає, а інші виступають з доповненнями чи уточненнями. Студент може в обсязі навчальної програми дисципліни сам запропонувати тему реферату, узгодив її з викладачем. При виборі теми студенту слід керуватися своїми інтересами до певної проблеми, можливостями підбору літератури та інше.

2. Підбір і вивчення спеціальної літератури та архівних матеріалів. Роботу над рефератом потрібно починати з вивчення стосовно обраної теми відповідного розділу підручника, навчального посібника, конспекту лекції. Після того як загальне уявлення про обрану тему склалося, студенту слід приділити серйозну увагу підбору і вивченню літератури, орієнтовний список якої наведено після кожної теми. Однак запропонований перелік джерел не повинен зв'язувати ініціативу студента. Він може та мусить використовувати інші роботи, самостійно підібрані внаслідок вивчення бібліографії за обраною проблематикою. Вивчаючи ту чи іншу наукову працю, студент повинен сприймати її крізь призму тих основних проблем, що їх вирішував автор. Без усвідомлення проблеми неможливо виділити головне й істотне, важко відокремити тезу від аргументів і практично неможливо перебороти формальне ставлення до змісту досліджуваної праці.

3. Складання плану реферату. Після ознайомлення з літературою та архівними матеріалами студент складає план реферату, в якому конкретизує питання обраної теми та який включає в себе: - вступ; - основну частину (виклад змісту теми); - висновки; - список використаної літератури. Вступ є обов'язковою частиною реферату, в якому стисло обґрунтовується актуальність, наукова і практична значимість обраної теми, формулюються цілі дослідження. Основна

частина реферату складається з розділів та підрозділів, в яких мають бути послідовно розглянуті всі питання теми. При цьому слід мати на увазі, що кількість розділів та підрозділів не регламентується, але недоцільно їх робити невеликими за обсягом. Якщо матеріал важко розбити на декілька частин через його тісну змістовну і логічну послідовність, розділ можна не розбивати на підрозділи. При визначенні назв розділів і підрозділів необхідно знати, що назва розділу не може повторювати назву теми роботи, а назва підрозділу повторювати назву розділу. Заключна частина реферату має містити висновки, в яких формулюються результати дослідження, оцінки проаналізованого матеріалу, пропозиції чи рекомендації з досліджуваної проблематики. Вступ і висновки реферату разом не повинні перевищувати одну чверть його обсягу.

4. Викладання змісту теми. Після підбору і вивчення літератури, визначення плану реферату слід приступити до узагальнення та систематизації зібраного матеріалу. Виклад матеріалу повинен бути чітким, логічним та послідовним. Викладати матеріал у рефераті рекомендується у безособовій формі висловлювання (наприклад, «вважаємо», «думаємо», «рахуємо» та інше). Необхідно вживати терміни, властиві даній науці, уникати незрозумілих понять та складних граматичних оборотів. Допускається змінювати терміни, окремі слова і словосполучення прийнятими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміле з контексту реферату.

При використанні цитат з літературних та наукових джерел слід пам'ятати, що вони необхідні для підтвердження думки автора реферату, або ж для висловлювання своєї думки на протигагу іншій. Занадто зловживати ними не слід. Студенту доцільно звернути увагу на такі характерні недоліки, які трапляються при написанні реферату і які можуть привести до незадовільної оцінки: - механічне, дослівне переписування використаної літератури; - поверховий, не аргументований виклад основних теоретичних положень; - невідповідність між змістом роботи та її планом; - абстрактний виклад теми, відсутність посилань на авторів; - недбалість і неграмотність викладу. Отже, основними вимогами до написання реферату є вміння виділяти головні теоретичні питання і роз'яснювати їх на конкретному матеріалі, логічно та послідовно розкривати зміст теми, використовуючи при цьому сучасну наукову літературу.

5. Оформлення реферату. Студент повинен пам'ятати, що через оформлення реферату, його зовнішній вигляд, викладач формує першу думку про зміст матеріалу. Тому кожному студенту необхідно опанувати техніку й етику оформлення наукової праці та дотримуватись стандартних вимог, які висувуються щодо рефератів. Починається робота з титульного аркуша, який оформлюється згідно зі зразком. Після титульного аркуша, на другій сторінці реферату подається план роботи. Кожна структурна частина роботи повинна починатися з нової сторінки та мати заголовок, який відповідає плану реферату.

Заголовки слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапок в кінці, не підкреслюючи. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, тоді їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовок не допускається. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше ніж три інтервали, якщо реферат виконаний рукописним або машинописним способом, та не менше ніж два інтервали, якщо робота виконана за

допомогою комп'ютера. Розділи слід нумерувати арабськими цифрами без крапок в кінці.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номеру розділу і порядкового номеру підрозділу, відокремлених крапкою (наприклад – 1.1, 1.2). Усі сторінки, починаючи з третьої, послідовно нумеруються з проставлянням арабських цифр за загальним правилом у верхньому правому куті, без крапки в кінці. Слід мати на увазі, що першою сторінкою реферату є титульний лист, на якому нумерація сторінки не ставиться, але враховується при нумерації наступних сторінок.

Реферат пишеться чітким, розбірливим почерком, або друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (розмір 210х297 мм) через півтора міжстрокових інтервали (для комп'ютера), з обов'язковим додержанням при цьому такої ширини полів: зверху і знизу – 20 мм, зліва – 25-30 мм, справа – 10 мм. На одній сторінці повинно бути не більше 32-40 рядків. Загальний обсяг реферату не повинен перебільшувати 20 друкованих сторінок тексту через 2 інтервали чи 15 – через 1,5 інтервали. Робота повинна бути зброшурована і підшита. На останній сторінці ставиться число, місяць та рік виконання роботи, а також підпис виконавця.

Оформлення списку використаної літератури є важливою складовою написання реферату. В список включаються тільки ті джерела, які використовувались при написанні реферату або на які зроблено посилання у самій роботі. Список літератури в загальний обсяг реферату не включається, але нумерація сторінок продовжується.

До спеціальної літератури відносяться монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті та ін. Дані джерела розмішуються в алфавітному порядку назв або прізвищ перших авторів. Спочатку вказують прізвище автора, його ініціали. Потім – назву праці, місто видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок. Якщо праця автора розміщена у збірнику робіт, журналі чи газеті, то після назви ставиться дві косі лінії, а далі назва збірника чи журналу, місце, рік видання та його номер (або випуск), і на яких сторінках даний матеріал надрукований. Для газетної статті, крім назви і року видання, вказують так само дату. При цьому джерела треба писати мовою оригіналу.

Важливе значення має правильне оформлення посилань на джерела та матеріали, які студент використовує при написанні реферату. Рекомендується наступний варіант оформлення посилань. Нумерація усіх посилань з визначенням номера джерела даного посилання у списку використаної літератури. У такому разі посилання оформлюється у квадратних дужках з вказанням сторінки.

6. Усний виклад реферату. Після написання реферату студент повинен його зміст доповісти на семінарському занятті. Студент протягом десяти хвилин має викласти основні положення розділів та підрозділів свого дослідження, обґрунтувати наукову і практичну значимість обраної теми, сформулювати пропозиції чи рекомендації. Після виступу, при необхідності, відповісти на запитання викладача та інших учасників семінару. За результатами обговорення написаного і докладеного реферату студенту виставляється відповідна кількість балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

Теорії походження фізичних вправ та ігор.

Значення рухливих ігор у розвитку фізичних якостей (гнучкості, спритності, швидкості, витривалості, сили)

Вікові періоди розвитку фізичних якостей.

Методика застосування рухливих ігор у допоміжних школах.

Рухливі ігри, які сприяють розвитку сили.

Рухливі ігри, які сприяють розвитку витривалості.

Рухливі ігри, які сприяють розвитку швидкості.

Рухливі ігри, які сприяють розвитку координаційних здібностей.

Рухливі ігри на заняттях гімнастикою.

Рухливі ігри на заняттях легкою атлетикою.

Рухливі ігри на заняттях з плавання.

Рухливі ігри на місцевості.

Рухливі ігри з елементами баскетболу.

Рухливі ігри з елементами волейболу.

Методика проведення естафет.

Класифікація ігор по характеру рухливості та інтенсивності дій.

Класифікація ігор по інтенсивності дій.

Класифікація ігор по проявленню фізичних якостей.

Методика проведення рухливих ігор.

Гігієнічне та оздоровче значення рухливих ігор.

Форми та методи роботи у процесі використання рухливих ігор для молодших школярів

Рухливі ігри на уроках 1-4 класів.

Рухливі ігри на уроках 5-6 класів.

Рухливі ігри на уроках 7-8 класів.

Рухливі ігри на уроках 9-10 класів.

Рухливі ігри на перервах.

Особливості рухливих ігор в дошкільному віці

Особливості в молодшому шкільному віці

Застосування рухливих ігор в середньому шкільному віці

Значення рухливих ігор у старшому шкільному віці.

Застосування рухливих ігор у навчальний та позанавчальний процес.

Педагогічні вимоги до організації та проведення рухливих ігор

Педагогічна класифікація колективних ігор

Особливості складання комплексів фізкультурно-оздоровчого свята.

Застосування лічилок у рухливих іграх

Українські народні ігри у фізичному вихованні

Ігри й забави в обрядах та звичаях українського народу упродовж календарного року

Застосування рухливих ігор у військово-фізичній відготовці в Україні (з найдавніших часів до XIII ст.)

Література для написання рефератів.

1. Андрощук Н. Рухливі ігри у фізичному вихованні школярів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 144с.
2. Воробей Т.В. Рухливі ігри та забави. – Ів. Франківськ, 1992.
3. Демчишин А.А., Мухин В.Н., Мозола Р.С. Спортивные и подвижные игры в физическом воспитании детей и подростков. – К.: Здоровье, 1989. – 167с.
4. Демчишин А.П., Артюх В.М., Фалес Й.Г. Рухливі і спортивні ігри в школі. – К.: Освіта, 1992.
5. Демчишин А.П., Мозола Р.С. Рухливі ігри. - Здоров'я, 1985.
6. Коротков Н.М., Былеева Л. Подвижные игры. – М.: ФиС, 1982.
7. Кругляк О.Я. Рухливі ігри та естафети в школі. Методичний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 80с.
8. Кругляк О.Я., Кругляк Н.П. Від гри – до здоров'я нації. Рухливі та українські народні ігри, естафети на уроках фізичної культури. Методичний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2000. – 80с.
9. Накутний І.Д. Ігри в легкій атлетиці // „Здоров'я” . – К. – 1974. – 143.
10. Приступа Є., Слімаковський О., Лукьянченко М. Українські народні рухливі ігри, розваги та забави: методологія, теорія і практика. – Дрогобич: ТзОВ „Вимір”, 1999. – 449с.

11. Приступа Є.Н. Народна фізична культура українців. - Львів, 1995. – 254с.
12. Спортивные и подвижные игры // Под общей редакцией доцента П.А. Чумакова Из-во «Физкультура и спорт». – М. – 1970. – с.391

INTERNET – ресурси

<http://www98.pair.com/msmonaco/Almanac/>

<http://www.janecky.com/olympics/>

<http://www.southcom.com.au/>

<http://www.olympic.org/>

<http://www.museum.olympic.org/>

<http://www.noc-ukr.org/>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Андросук Н. Рухливі ігри у фізичному вихованні школярів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 144с.
2. Воробей Т.В. рухливі ігри та забави. – Ів. Франківськ, 1992.
3. Демчишин А.А., Мухин В.Н., Мозола Р.С. Спортивные и подвижные игры в физическом воспитании детей и подростков. – К.: Здоровье, 1989. – 167с.
4. Демчишин А.П., Артюх В.М., Фалес Й.Г. Рухливі і спортивні ігри в школі. – К.: Освіта, 1992.
5. Демчишин А.П., Мозола Р.С. Рухливі ігри. - Здоров'я, 1985.
6. Коротков Н.М., Былеева Л. Подвижные игры. – М.: ФиС, 1982.
7. Кругляк О.Я. Рухливі ігри та естафети в школі. Методичний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 80с.
8. Кругляк О.Я., Кругляк Н.П. Від гри – до здоров'я нації. Рухливі та українські народні ігри, естафети на уроках фізичної культури. Методичний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2000. – 80с.
9. Накутний І.Д. Ігри в легкій атлетиці // „Здоров'я” . – К. – 1974. – 143.
10. Приступа Є., Слімаковський О., Лук'янченко М. Українські народні рухливі ігри, розваги та забави: методологія, теорія і практика. – Дрогобич: ТЗОВ „Вимір”, 1999. – 449с.
11. Спортивные и подвижные игры // Под общей редакцией доцента П.А. Чумакова Из-во «Физкультура и спорт». – М. – 1970. – с.391.
12. Харченко Л.Л. Ігровий метод у фізичному вихованні молодших школярів допоміжних шкіл // Методичний посібник. – Львів, 2004. – 116с.

Додаткова література

1. Билеева Л.В., Коротков Л.М. Рухливі ігри. – М.: Фізкультура та спорт, 1983. – 95 с.
2. Вавилова Е.Н. Учите бегать, прыгать, лазать, метать. – М.: Просвещение, 1983. – 143 с.
3. Волков Л.В. Физическое воспитание учащихся: Учебно-методическое

пособие. – К.: Радянська школа, 1988. – 115 с.

4. Геллер Е.Н. Игры на переменах для школьников 1-3 классов. М.: Физкультура и спорт, 1985. – 120 с.
5. Демчишин А.А. Спорт и подвижные игры в физическом воспитании детей и подростков. – К.: Здоровье, 1998. – 128 с.
6. Коротков И.М. Подвижные игры в школе.– М.:Просвещение, 1979.– 190с.
7. Матвеев Л.П. Теория и методика физической культуры. М.: Физкультура и спорт, 1991. – 543 с.
8. Шмаков С.А. Игры учащихся – феномен культуры. М.: Новая школа, 1994. – 240 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ ”Рухливі ігри з методикою викладання ”

А відмінно	Студент показує глибокі знання при виконанні завдання. Вільно володіє різними джерелами інформації. Здатен самостійно виявити та опрацювати необхідну літературу та Інтернет джерела. З урахуванням всіх вимог оформлює результати самостійної роботи (реферат). Досконало застосовує наукову термінологію. Під час заняття вдало поєднує теоретичні знання та практичні вміння з даної дисципліни. Ґрунтовно захищає положення своєї роботи.
В добре	Студент має міцні ґрунтовні знання. Підготовка до заняття відбувається своєчасно, результатом якої є розроблений розгорнутий реферат, тощо. Володіє науковою термінологією в повному обсязі. Використовує різні джерела інформації. Володіє достатнім досвідом щодо самостійного опанування практичними вміннями та навичками проведення пошукової роботи. Вільно захищає самостійні розробки.
С добре	Студент знає програмний матеріал повністю. Реферат або інші форми письмових завдань розроблені з незначними помилками, які виключно стосуються оформлення. Термінологія в основному використовується правильно, з незначними помилками, які не приводять до перекручування суті. При захисті самостійної роботи багато уваги приділяє конспекту.
D задовільно	Студент має уявлення про навчальний матеріал, але його знання мають загальний характер. Реферат розроблений з помилками, які стосуються змісту. Студент допускає незначні помилки в термінології. Виконані роботи мають суттєві помилки, які після зауважень може частково самостійно виправити.
Е задовільно	Студент знає основну тему завдання, має уявлення про поставлене завдання, але його знання мають загальний характер. Реферат розроблений з грубими помилками, як за змістом так і за оформленням. Студент не відриваючись від конспекту може доповісти про суть виконаного завдання. Допускає грубі помилки в термінології.
X2 незадовільно	Студент не готовий, не має реферату. Не володіє необхідними знаннями та навичками у опрацюванні та написанні наукової роботи.
F1 Незадовільно	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював самостійно, не може виконати жодного елементу завдання, що виноситься на самостійну роботу.